

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Tapani, A. & Yli-Rämi, H. (2020) Tiimioppimista suomalaisittain. TAMKjournal, 21.4.2020.

URL: <http://tamkjournal.tamk.fi/tiimioppimista-suomalaisittain/>

Tiimioppimista suomalaisittain

in [Asiantuntija-artikkelit](#) · [Muu teema](#) — 21 huhti, 2020

Katrien Vangrieken ym. (2015) toteavat, että suomalaisten opettajien tiimityöskentelyosaaminen on korkeatasoista ja tuloksekasta. Samoin suomalaisten opettajien formaaleja ja non-formaaleja yhteistyötaitoja hehkuttaa Bruce H. Eschler (2016). Tämä innoitti Kasvu ja oppiminen tiimeissä (LeGiT) -tutkimusryhmämme kansalliseen katsaukseen tiimioppimisen tarkastelunäkökulmista ja siitä, millaisiin taustateorioihin tiimioppiminen kytkeytyy. Lisäksi tarkastelun kohteena ovat tiimioppimiselle asetetut edellytykset. Näiden lähtökohtien perusteella pohdimme, onko suomalainen opettajakunta todella niin tiimityötaitoista kuin kansainvälinen tutkimusnäyttö osoittaa. Aineisto osoittaa, että tiimioppiminen monipuolisesti nähtynä on tutkimusta kirvoittava kenttä ja yhdessä tekeminen nähdään positiivisena ja oppimisen mahdollisuuksia tarjoavana.

Kirjoittajat: Annukka Tapani ja Heikki Yli-Rämi

Artikkelissa keskitymme tarkastelemaan tiimiosaamisen-käsitteen käyttöä suomalaisissa vertaisarvoituissa kasvatustieteen julkaisuissa. Aineistona on 14 ARTO-tietokannasta löytynyttä ammatillista julkaisua vuosilta 2000–2020. Hakusanoina käytettiin käsitteitä tiimioppiminen, yhteisöllinen oppiminen ja korkeakoulu.

Lähikäsitteinä tunnistettiin tiimi- ja kehittämisperustaisen oppimisen sekä yrittäjyyskasvatuksen ja laatutyön teorioita (Paakkala 2013) sekä lähinnä erityisopetukseen viitaten pariopetus, tiimiopetus, samanaikaisopetus, tandemopetus, yhteistoiminnallinen opetus, tukioetus ja co-teaching (Peltonen ym. 2011). Yhteistoiminnallisen oppimisen todettiin olevan enemmän kuin yksittäinen opetusmenetelmä: se on myös tapa suhtautua tietoon, oppimiseen, toisiin ihmisiin ja ympäristöön (Lahti 2006). Tikkanen (2011) määrittelee tiimin ja ryhmän eroa Kari Helinin (2000) mukaan: Tärkein ero tiimin ja ryhmän välillä on, että ryhmässä vastuu tavoitteiden saavuttamisesta keskittyy yleensä yhdelle henkilölle, kun taas tiimeissä vastuunkantajia on enemmän kuin yksi, parhaassa tapauksessa kaikki sen jäsenet (Helin 2000).

Sovelluksia ja taustateorioita

Tiimitoimintaa on tarkasteltu *opettajien* toimintana ja oppimisena ammattikorkeakoulukontekstissa (Laakso 2001; Stachon 2013), tiimiopetuskokeiluna lähihoitajaopiskelijoiden seminaaripäivän toteuttamisessa (Peltonen ym. 2011) sekä virtuaaliopintojen rakentamisessa, jossa kehitystyö lisäsi opettajien oman työn hallintaa ja edisti opettajien yhteisöllisyyttä (Junkkari ym. 2013).

Opiskelijan näkökulmasta on tarkasteltu yhteistoiminnallista oppimista, jonka tavoitteena on korostaa omatoimisuutta, työtapojen joustavuutta ja siirtymistä hierarkkisesta toiminnasta verkostoihin (Korhonen 2008; Tikkanen 2011), osallistavaa ja tutkivaa terveydenhoitotyön opiskelua (Salminen 2013) ja ryhmäytämismenetelmiä verkossa (Mäenpää ym. 2020). Päivi Oja, Anni Ruusila ja Sinikka Viinikka (2013) esittelevät vapaamuotoisuuden perustuvan ja oppituntien ulkopuolella tapahtuvan Study Group (SG) -oppimismenetelmän, jossa 4–6

opiskelijan muodostama ryhmä opiskelee yhteistoiminnallisesti ja vastuullisesti, toisiaan tukien. Malli perustuu Tiina Laajalan ja Tomi Guttormin (2013) oppaaseen opettajille.

Tiimioppimisen sovellusten *taustoilta* löytyy muun muassa Elizabeth Kaslin ym. (1997) tiimioppimisen malli, Esa Poikelan ja Annikki Järvisen (2007) esittämä jäsentely oppimista ja osaamista tuottavista prosesseista, tutkivan oppimisen malli (Hakkarainen ym. 1999) ja pysäkkiopetus, jolla tarkoitetaan, että kaksi opettajaa suunnittelee opetustapahtuman yhdessä ja opettaa oman osansa tunnin aiheesta (Cook & Friend 2004).

Yhteistoiminnallisen oppimisen *haasteena* on koulumaailman perinteisesti yksilön suoriutumista korostava toimintakulttuuri: individualistinen ja jopa kilpailullinen toimintatapa asettaa haasteita yhteisöllisyyden toteuttamiselle (Repo-Kaarento 2004). Työelämän edellyttämää omatoimisuutta voidaan kuitenkin lisätä yhteistoiminnallisella oppimisella, monimuoto-opetuksella, kokemuksellisella oppimisella ja verkostovalmiuksia, vaikkapa tiimeissä toimimisen taitoja, lisäämällä (Korhonen 2008). Tiimin toiminnassa kommunikoinnilla on keskeinen merkitys: sen avulla voidaan saada tiimistä paras potentiaali esille (Peräsalo 2016). Sanna Poikkimäki ja Eveliina Säkkinen (2011) nostavatkin esiin käsitteen ”tutkiva puhe” osallistavan kehittämisen ja yhteistoiminnallisen oppimisen viitekehyksessä. Taustateorianä on Anneli Eteläpellon ja Helena Rasku-Puttosen (1999) ajatus siitä, että yhteistoiminnallisen oppimisen prosesseissa puheen laatu, tutkiva puhe, voi olla vuorovaikutuksen ja oppimisen laadun indikaattori ja jopa edellytys korkeatasoisemman ymmärryksen syntymiselle.

Tiimioppimisen edellytyksiä

Raija Nurminen (2010) määrittelee tiimityön edellytyksiksi toiminnallisuuden, vuorovaikutuksen, ongelmanratkaisutaidot, yhteisvastuun mutta myös yksilölliset vastuut, itseohjautuvuuden ja tiimin tuen, pitkäkestoisuuden, ajan, energian ja osaamisen tehokkaan hyödyntämisen. Hän nojautuu määrittelyssään Jon R. Katzenbachin ja Douglas K. Smithin (1993) määritelmään: tiimi on toisiaan täydentävien ihmisten pieni ryhmä, ja sitä luonnehtii sitoutuminen suoritustavoitteisiin, toimintamalliin sekä yhteisvastuuseen. Keskeistä on yhteisten tavoitteiden tunteminen, ja kehityksen kannalta olikin huolestuttavaa, että Noora Tikkanen tutkimassa OIVA-akatemian tiimiopiskelumallissa opiskelleet tiimin jäsenet eivät osanneet nimetä tiimilleen yhteistä tavoitetta (Tikkanen 2011).

Yhteistoiminnallisessa oppimisessa yksi keskeinen piirre on turvallinen ilmapiiri, jonka avulla pystyttiin edistämään myös opintoihin kiinnittymistä. Mäenpää ym. (2020) tarkastelivat ryhmäytymistä verkossa ja totesivat, että ryhmäytyminen ei tapahdu itsestään, vaan sitä voidaan ohjata antamalla ryhmälle jokin konkreettinen tehtävä, joka edellyttää opiskelijoilta yhteydenpitoa ja yhteistyötä. Ohjaajan läsnäolo ja matalan kynnyksen vuorovaikutusilmapiirin luominen helpottavat uuden ryhmän muotoutumista ja yhteishengen syntymistä (Mäenpää ym. 2020).

Suomiko tiimioppimisen mallimaa?

Yhteenvetona tässä artikkelissa tarkastelluista aineistoista voidaan todeta, että suomalaisessa korkeakoulutus kentässä kiinnostus tiimitoimintaan ja laajemminkin yhteisölliseen kehittämiseen on laajaa. Sovellusmahdollisuuksia on opettajien yhteistyön kehittämisestä tutkivaan puheeseen ja opiskelijoiden opintopiirimäisen toiminnan kehittämiseen. Teoreettista taustoitusta on haettu useaan tutkijaan viitaten. Edellytyksenä tiimiosaamiselle

tässä tarkasteltujen aineistojen perusteella voidaan tunnistaa kolmen T:n sääntö: tavoitteiden tunteminen, toisiaan täydentävyys ja turvallisuus. Yhteistä tarkastelluille aineistoille oli, että yhdessä tekeminen, yhteistoiminnallisuus, nähtiin positiivisena, oppimisen mahdollisuuksia tarjoavana ja ilmeisen mukavana – jonakin, mitä kohti on hyvä pyrkiä.

Lähteet

Cook, L. & Friend, M. 2004. Co-Teaching: Principles, Practices, and Pragmatics. *Participants Guide*. Paper presented at New Mexico Public Education Department Quarterly Special Education Meeting, Albuquerque. Santa Fe, NM: New Mexico Public Education Department.

Eschler, B. E. 2016. Finnish Teacher Collaboration: The Behaviors, Learning, and Formality of Teacher Collaboration. Akateeminen väitöskirja, Brigham Young University.

Eteläpelto, A. & Rasku-Puttonen, H. 1999. Projektioppimisen haasteet ja mahdollisuudet. Teoksessa A. Eteläpelto & P. Tynjälä (toim.) 2005. Oppiminen ja asiantuntijuus – työelämän ja koulutuksen näkökulmia. Juva: WSOY.

Hakkarainen, K., Lonka, K. & Lipponen, L. 1999. Tutkiva oppiminen. Älykkään toiminnan rajat ja niiden ylittäminen. Helsinki: WSOY.

Helin, K. 2000. Yhdessä menestymisen taito. Helsinki: Gummerus

Junkkari, M., Hinkka, R., Svanberg, E., & Kosonen, K. 2013. Ei yksin, vaan yhdessä – virtuaaliopintojaksoja rakentamassa. ePooki: Oulun seudun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut. Haettu 18.3.2020. <http://www.oamk.fi/epooki/index.php?cID=423>

Kasl, E., Marsick, V. J., & Dechant, K. 1997. Teams as learners: A research-based model of team learning. *Journal of Applied Behavioral Science*, 33(2), 227–246.

Katzenbach, J. R. & Smith, D. K. 1993. Tiimit ja tuloksekas yritys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Korhonen, J. 2008. Yhteistyössä on voimaa! Kokemuksia yhteistoiminnallisesta oppimisesta ammattiopisto, ammattikorkeakoulu ja yliopisto-opiskelijoiden yhteisellä opintojaksolla. JAMK AOKK Kehittämishankeraportti. <https://www.theseus.fi/handle/10024/19560>

Laajala, T. & Guttorm, T. 2013. Study Group -opas opettajille. Opiskelijan oppimisen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen Oamkissa -hanke. Luettu 19.3.2020. http://www.oamk.fi/amok/emateriaalit/index.php/download_file/v

Laakso, P. 2001. Tapaustutkimus opettajien tiimioppimisesta ammattikorkeakouluorganisaatiossa. YAMK opinnäytetyö. Luettu 18.3.2020. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/89284>

Lahti, M. 2006. Yhteistoiminnallista oppimista opettelemassa. JAMK Kehittämishankeraportti. Luettu 18.3.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jamk-144>

Mäenpää, K., Kemppainen, T., Männistö, N., Impiö, N. & Kyllönen, K. 2020. Opiskelijoiden ryhmäyttäminen verkossa vaatii rakennetta ja huolellista suunnittelua. ePooki: Oulun seudun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut. Luettu 18.3.2020.

<http://www.oamk.fi/epooki/2020/opiskelijoiden-ryhmayttaminen-verkossa/>

Nurminen, R. 2010. Tiimityö innovaatiotoiminnan edellytyksenä. Teoksessa Ahonen, P. & Koivuniemi, S. (toim.) Vastauksia terveysalan oppimishaasteisiin. Teemana aikuiskoulutus. Turun ammattikorkeakoulu. Raportteja 101. Luettu 18.3.2020.

<http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522161734.pdf>

Oja, P., Ruusila, A. & Viinikka, S. 2013. Study group opiskelijan näkökulmasta. ePooki : Oulun seudun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut. Luettu 18.3.2020.

<https://kansalliskirjasto.finna.fi/Record/arto.1605811>

Paakkala, T.-M. 2013. Tiimi- ja kehittämisperustaisen oppimismallin toteutumisen mahdollisuudet ja haasteet Hämeen ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyö HAMK. Luettu 18.3.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201312052020>

Peltonen, T., Ahonen, M., Saarni, L., Viitala, H. & Ylijärvi, J. 2011. Teoriatiedon silloittamista työssäoppimisen jaksolle – kokemuksia tiimiovetuskokeilusta. TAMK AOKK Kehittämishanke. Luettu 18.3.2020. <https://www.theseus.fi/handle/10024/35300>

Peräsalo, J. 2016. Tiimit ja kommunikointi. Vaasan yliopisto, kauppatieteellinen tiedekunta, johtamisen yksikkö. Pro gradu.

Poikela, E. & Järvinen, A. 2007. Työssä oppimisen prosessimalli oppimisen johtamisessa ja osaamisen arvioinnissa. Teoksessa Eteläpelto, A., Collin, K. & Saarinen, J. (toim.) Työ, identiteetti ja oppiminen. Helsinki: WSOY.

Poikkimäki, S. & Säkkinen, E. 2011. Videointi osallistavan kehittämisen ja yhteistoiminnallisen oppimisen välineenä. ePooki: Oulun seudun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut. Luettu 18.3.2020.

http://www.oamk.fi/epooki/2011/videointi-osallistavan-kehittaamisen-ja-yhteistoiminnallisen/?ccm_paging_p_b1802=2

Repo-Kaarento, S. 2004. Yhteisöllistä ja yhteistoiminnallista oppimista yliopistoon – käsitteiden tarkastelua ja sovellusten kehittelyä. Kasvatus 35(5), 499–515.

Salminen, E.-M. 2013. Osallistava ja tutkiva tiimiovetus – esimerkki terveydenhoitotyön opiskelusta. Teoksessa Sirkka, A. & Sankari, A. (toim.) Opettajien vinkkejä opettajille. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Sarja D, Muut julkaisut 3/2013, Satakunnan ammattikorkeakoulu. Luettu 18.3.2020. [URN:ISBN:978-951-633-100-6](http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-633-100-6)

Stachon, K. 2013. Tiimiovetajuuden kehittäminen Tampereen ammattikorkeakoulussa. TAMK ammatillinen opettajakorkeakoulu kehittämissyö. Luettu 18.3.2020.

<https://www.theseus.fi/handle/10024/66225>

Tikkanen, N. 2011. ”MITÄ OIVA-AKATEMIASSA OPPII?”: Opiskelijoiden kokemuksia tiimiovetusmallista. Opinnäytetyö, Keski-Pohjanmaan amk. Luettu 18.3.2020.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201105137704>

Vangrieken, K., Dochy, F., Raes, E. & Kyndt, E. 2015. Teacher collaboration: A systematic review. Educational Research Review 15 (2015), 17–40.

Kirjoittajat

Annukka Tapani, yliopettaja, LeGiT-tutkimusryhmän vetäjä,
Pedagogiset ratkaisut/Ammatillinen opettajakorkeakoulu, TAMK, annukka.tapani@tuni.fi
Asiantuntijuusalueet: TKI, ammatillinen opettajuus, yhteisöllisyys, yhteisöllinen kehittäminen

Heikki Yli-Rämi, lehtori, opinto-ohjaaja, tutkija, hankeasiantuntija. Teollisuusteknologia-
yksikkö, TAMK, heikki.yli-rami@tuni.fi
Asiantuntijuusalueet: Tekniikan koulutus, yhteistoiminnallinen kasvu ja oppiminen
ammattikorkeakoulukentässä, ohjauksellinen opettajuus, tulevaisuuden työelämätaidot

Kuvituskuva: Timo Karinki